

Shule inatengeneza mipaka – Sisi hatufuati mfumo huo – Schule zieht Grenzen- wir ziehen nicht mit!

Siku mojatulikuwa tumekaa kwenye meza ya chakula iliyoandaliwa vizuri kwa kuwekewa chakula tofauti tofauti, na tulijiuliza: Vitambulisho vina maana gani katika maisha yetu hapa Ujerumani? Sisi ni watu tunaofanya utafiti na kujihusisha na taasisi kama Jugendliche ohne Grenzen, IniRromnja, International Women Space na Verwobene Geschichten.

Tulikuwa na mambo mengi ya kuzungumzia. Wengine pia wageweza kuwa na hoja za kuzungumzia: Vitambulisho vina maana gani katika jamii husika? Je, ilikuwaje hapo zamani? Kuna vizuizi gani kwa baadhi ya watu vinavyosababisha ukosefu wa elimu, kazi, makazi, uhuru wa kutoka sehemu moja kwenda nyingine, na kujumuika katika jamii? Je, ilikuwaje hapo zamani?

Hii ni mada kubwa! Ili kuingalia mada hii kwa ukaribu zaidi, tuliamua kujikita kwenye shule. Hii ni kwa sababu kila mmoja wetu alishawahi kujihusisha na shule katika namna moja au nyingine: Baadhi hawakuweza kusoma shule kwa muda kadhaa; na wengine ilwalazimu kusoma katika shule fulani lengwa; pia wengine walikuwa wanasoma katika madarasa tofauti. Tulibadirishana mawazo na uzoefu wetu juu ya suala la ubaguzi wa rangi mashuleni: Je, tuliwahi kukumbwa na jambo gani shuleni? Ni mada zipi zilikuwa zikishughulikiwa na ni zipi zilikuwa hazishughulikiwi? Je, mada hizi zilikuwa zikiongelewaje? Ni ujuzi gani ulikuwa ukifundisha na ni ujuzi upi ulikuwa haufundishwi? Uhusiano kati ya wanafunzi kwa wanafunzi pamoja na walimu wao ulikuwaje? Je, walimu walizingatia kuwafundisha na kuwachukulia watoto wote sawa? Je, walimu waliichukuliaje hali ya kwamba tulikuwa na vitambulisho tofauti (au hata wengine hatukuwa navyo)? Ilitusaidiaje shuleni kuwa na uwezo wa kujua lugha zaidi ya moja? Je, walimu walilichukuliaje suala la sisi kuwa na dini tofauti – au kuwa wapagani? Ilikuwa inachukuliwaje shuleni, kama mwanafunzi akiwa na ujuzi juu ya sehemu mbali mbali za dunia? Ni lini na vipi walimu walianza ghafla kufuatilia mwonekano wetu, nywele zetu, rangi ya ngozi, umbo na rangi ya macho, hata pua zetu? Ni lini mitandio (vilemba) vilianza kuwa hoja ya kuzungumziwa katika taratibu za shule na kwenye vipindi vya mafunzo? Tangu lini walimu walianza kuongea nasi kwa kutumia kauli za kuonesha utofauti kama »ninyi« (kundi la watu wenye rangi au utafiti tofauti) »Kwenu« (watu kutoka nchi au bala tofauti)? Lini tulikaa kimya na lini tuliendelea kuzungumza? Je, tulijisimamia na kujitetea vipi juu ya ukosefu wa haki?

Ni maswali mengi sana! Kwa ajili ya maonyesho tulikuwa makini kwenye hatua za kwanza: Upatikanaji wa shule kwa ajili ya watoto, vijana na walimu wanaochukuliwa kama wageni (wahamiaji). Tuliuliza: Ina maana gania kama hawa watu wanabaguliwa na kuonekana kama wahamiaji? Je, hali hii inawapa kizuizi gani cha kwenda shule kama watu wengine? Je, wanafunzi na wazazi wao, walimu na jamii yote kwa ujumla inalimudu vipi suala hili la kutotendewa haki?

Tunafurahi ya kwamba chuo kikuu cha *Alice-Salomon-Hochschule* pamoja na Chuo kikuu cha *Hochschule für Technik und Wirtschaft* kwa kushirikiana na *RomaniPhen Archiv*, *Judischen Museum* na *FHXB- Museum* iliyopo kwenye taasisi ya *Institut für angewandte Forschung*. Taasisi tajwa zilitoa mchango wa pesa kwa ajili ya mradi wa utafiti uitwao *Passkontrolle!*

Leben ohne Papiere in Geschichte und Gegenwart. Kwa kushirikiana na *Jugendliche ohne Grenzen*, *IniRromnja*, *International Women Space* na *Verwobene Geschichte* tuliweza kuyafanyia utafuti maswali yetu na kuyaweka wazi majibu ya utafiti wetu kwenye kadamnasi katika maonyesho.

Usiharibu utaratibu – ~~Nicht~~ die Ordnung vereiteln

Mfumo wa shule kwenye ›makoloni ya kijerumani‹ uliwatenga wanafunzi kwa kufuatisha ›rangi za ngozi‹ na ›jinsia‹. Mambo yaliyofundishwa ni yale yaliyoufaidisha utawala wa kikoloni na walowezi wa kizungu tu. Hali hii iliwafanya watu wapinge.

Picha 1: Shule za kimisionari kwa watoto weusi ›German Southwest Africa‹, nchi inayojulikana kama Namibia leo, o.j. © kumbukumbu ya picha imetolewa Deutschen Kolonialgesellschaft, Universitätsbibliothek Frankfurt am Main

Picha 2: Mwanafunzi aliyesoma katika shule ya kimisionari na mpigania uhuru

Hendrik Witbooi hupewa heshima katika *bunge la Gardens Windhoek*, nchini Namibia. Picha hii ilipigwa mnamo mwaka 2016. © Pemba.mpimaji

Picha 3: Mwanafunzi aliyesoma katika shule ya kimisionari na mpigania uhuru Samuel Maharero hupewa heshima jijini Okahandja, nchini Namibia. Picha ilipigwa mnamo mwaka 2006. © bries

Katika sehemu zilizojulikana kama ›makoloni ya kijerumani‹ barani Afrika (1884-1918), maisha ya idadi ya watu weusi yalisifika kwa ubaguzi wa rangi na ukandamizwaji uliofanywa na mfumo wa kikoloni. Kwa idadi ya waafrika, mfumo wao wa kijamii, lugha zao, tamaduni zao na ujuzi wao vilibadirishwa na badala yake iliwekwa mifumo inayousaidia utawala wa kikoloni, walowezi na makampini ya biashara. Mambo haya yote yalifanyika kwa ukatili wa wazi wazi, pia yalifanyika kwa udanganyifu na mbinu nyingine. Hii inathibitishwa na hoja za kibaguzi zisemazo waafrika wanapaswa kustaarabika, kumwamini Mungu na kuelimika.

Shule za kimisionali zilikuwa na maana kubwa katika utekelezaji wa wa miradi ya kikoloni. Kuna shule za watoto *wazungu* na shule za watoto weusi, mafunzo ya wavulana* na wasichana*. Pamoja na kufundishwa hesabu za msingi, kusoma na kuandika, wavulana* walifundishwa kazi za mikono na kilimo, wasichana* walifundishwa kazi za nyumbani ili waweze kufanya kazi kwenye mashamba ya walowezi* wa *kizungu*. → **Das europäische nicht als Vorbild nehmen**

Familia za watu weusi wakiwemo watoto na watu wazima hazipendelei kusoma kwenye shule za kimisionari. Mafunzo yake yanawazuia watoto kufanya shughuli zao za kawaida. Katika shule za wazungu, hawajifunzi mambo wanayohitaji kujifunza wala hawajifunzi mambo wanayopenda kujifunza na hawajifunzi sinsi wanavyopaswa kujifunza katika jamii zao. Kwa kusoma katika shule za kimisionari watoto wanakuwa hawajumuiki katika umoja wa jamii.

Watoto na wazazi wao wanapinga ukatili ambao unatumika kulazimisha watu kwenda shule katika ›Makoloni‹

Baadhi ya watoto na vijana weusi, wengi wao wakiwa wavulana* wanaotoka katika familia zenye ushawishi mkubwa katika jamii, wana nafasi ya upendeleo ya kusoma ya sekondari. Shuleni huko wanaandaliwa kufanya kazi ya upatanishi kati ya watu wa jamii ya kiasia na watawala wa ukoloni wa kijerumani. Wengine wanapelekwa nchini Ujerumani kusoma shule au kupata mafunzo ya elimu ya juu.

Baadhi ya wahitimu* wa shule za sekondari za kimisionari wanatumia elimu waliyoipata kuupinga mfumo wa kikoloni na ubaguzi wa rangi. Wanafunzi wawili waliowahi kusoma katika shule ya kimisionari, waliongoza mgomo kwa kutumia silaha katika ›German Southwest‹, ambayo ni Namibia ya leo: Samuel Maharero, kiongozi wa siasa wa kabila la OvaHerero, na Hendrik Witbooi, kiongozi wa siasa na dini wa kabila la Nama.

Pia wavulana* na wasichana* wa Bonamanga walisoma katika shule za kifalme za kijerumani nchini Kameruni, na baadaye wakiwa watu wazima walitumia ujuzi wao kupiga vita dhidi ya unyonyaji wa kikoloni na ukandamizaji. → **Rudolph Douala Manga Bell**

Nani ni hatari kwa nani?! – Wer ist für wen eine Gefahr?!

Kipindi cha ujamaa wa kitaifa (National socialism), wanafunzi* wa kiyahudi, weusi, wasinti* na waruma* walikuwa wanakosa nafasi ya kwenda shule.

Picha 1: Picha ya mwaka 1905 inaonyesha watoto wa Berlin wakiwa njiani kuelekea shule. Ujamaa wa kitaifa (National socialism) utapunguza mchangamano wa wanafunzi* hawa.
© Gemeinfrei

Picha 2: Shule usharia wa kiyahudi yenye anwani Rykestraße 53, Berlin-Prenzlauer Berg, wakati wa sherehe za michezo mnamo 1938 © Landesarchiv Berlin

Picha 3: Kambi ya kazi za kulazimishwa (forced labor camp) Berlin-Marzahn ilikuwa na shule katika kambi ya jeshi, 1936. © Landesarchiv Berlin

Ulazima wa kwenda shule ni kwa ajili ya watoto na vijana wenye utaifa wa kijerumani chini ya ujamaa wa kitaifa. Uraia unaweza kunyang'anywa au kutopatikana kabisa kwa mtu aliyeuomba hii ni kutokana na sababu za ubaguzi wa rangi au kisiasa, ulazima wa kwenda shule hauhusiki kwa watoto wa familia zisizokuwa na uraia.

Wasinti* na warumi* wa Berlin wanafukuzwa mnamo mwaka 1936 kwenda katika Kambi ya kazi za kulazimishwa wilaya ya Marzahn. Wanafunzi wa shule wanafundishwa katika kambi ya jeshi mpaka mwalimu anapoondolewa, hivyo hawawezi kwenda tena shule. Watoto na vijana kuanzia miaka 12 wanalazimika kufanya kazi za kulazimishwa. Wafanyakazi wa ›Racial Hygiene Research Center‹ wanawafanyia ›uchunguzi‹ wa kisayansi uitwao pseudoscientific na wanakusanya ripoti zijulikanazo kama ›ripoti za rangi za ngozi‹ (race reports). Ripoti hizo zina mchango mkubwa katika kuamua ni watu gani waliomo kambini watafukuzwa. → **Otto Rosenberg**

Mwanzoni, watoto wa kiyahudi wanaruhusiwa kusoma katika shule ya msingi. Kuna Sheria inayoweka mipaka ya kiwango cha nafasi za masomo kwa wanafunzi wa kiyahudi wa vidato vya juu (high school) na vyuo vikuu. Kwa sababu ya mipaka hiyo wanafunzi hao wanalazimika kusoma katika shule binafsi za kiyahudi. Baada ya Kristallnacht mwaka 1938, watoto na vijana wa kiyahudi nawanakatazwa kuhudhulia katika shule za serikali. → Anna Boros

Mwaka 1941 National socialists* walitoa tamko kwamba watoto na vijana wa kisinti*, kiruma*, na wanafunzi weusi wanapaswa kufukuzwa shule pindi watakaposababisha »hatari au madhala kwa wanafunzi wenzao wenye damu ya kijerumani«. Watoto wa kisinti* na kirumi* waishio Berlin hawaathiliwi na tamko hilo tena: Katika wakati wa tamko hili ni kitambo walikuwa wamefungwa katika kambi ya kazi za kulazimishwa (forced labor camp) wilayani Marzahn. Mnamo mwaka 1942 shule zote za kiyahudi zilifungwa na watu wa National socialist*.

»Jana ushirikiano – leo kufukuzwa nchini« - »Gestern Intergration – heute Abschiebung«

Kipindi cha miaka ya 1970 na 1980 kuliwekwa na sheria katika Ujerumani ya magharibi na Berlin ya magharibi, sheria hii ilisababisha utangano wa shule na kutopata haki sawa kwa watoto na vijana wasiokuwa na utaifa wa kijerumani. Kulikuwa na kukosoa na kupinga.

Picha 1 na 2: Maandamano ya haki sawa mashuleni na upatikanaji wa nafasi za mafunzo ya vyuoni. Picha hizi zilipigwa Kottbusser Damm mjini Berlin ya magharibi, 1975. © Jürgen Henschel

Picha 3 na 4: Maandamano dhidi ya sheria iliyowekwa iliyosababisha upatanisho wa familia kuwa mgumu na kurahisisha ufukuzwaji wa vijana. Picha hizi zilipigwa Hermannplatz mjini Berlin ya magharibi, 1981. © Jürgen Henschel

Kutenganishwa kwa mashule na kutotendewa haki kulileta hathari kubwa sana hasa watoto wa wahamiaji* (wageni). Wanaruhusiwa kuhudhulia darasa la kwaida kama idadi yao ya darasani iko chi ya asilimia 20 %, kunzia mwaka 1982 idadi yao ya darasani iwe chi ya asilimia 30 %. La sivyo watafundishwa katika madarasa yaitwayo »Ausländer-Regelklassen« (madarasa ya wahamiaji). Wanafunzi* wasiojua lugha ya kijerumani wanawekwa kwenye madarasa ya awali na kwa takribani baada ya miaka miwili wanavushwa kwenda darasa la kawaida. Kiukweli wanabakizwa katika darasa la awali kwa muda mrefu. → Figen Izgin

Kwa mujibu wa ofisi ya wilaya, Wanafunzi* wenye umri zaidi ya mika 14, wanapoingia nchini ujerumani na kushindwa kumaliza na kufaulu masomo ya darasa la kumi ndani ya miaka miwili, watalazimika kuhudhulia mafunzo yaitwayo »Eingliederungslehrgänge« (integration courses) na hawatahesabika kama wahitimu wa shule. Tangu mwaka 1984, watoto na vijana ambao wako kwenye mchakato wa kuomba vibali vya kuishi ujerumani

kama wakimbizi wana haki ya kwenda shule. Ili mtoto aweze kuhudhlie shule, ni lazima wazazi wake watume maombi. Kwa kuwa wazazi hawana taarifa za kutosha, maelfu ya watoto wamekuwa wakikosa elimu kwa miaka mingi.

Mara kwa mara, watoto wa wafanya kazi wa kigeni pamoja na watoto na vijana wenye vibali vya makazi maalum au wanaoomba vibali vya kuishi nchini kama wakimbizi wanaagizwa kumasoma katika (an Haupt- und Sonderschulen) shule za sekondari na shule maalum au wanaacha shule bila kuhitimu.

Kupitia maandamano, wazazi, wanafunzi* na mashirika (ya kigeni) yasiyo ya kiserikali yanajaribu kulalamika mahakamani na kuandika barua za malalamiko dhidi ya mipaka iliyotengenezwa na ubaguzi wa rangi katika upatikanaji wa elimu ya shule. Wanakosoa nafasi mbovu za elimu na kazi, Wanadai uwepo wa shule zitumiazo lugha zaidi ya moja (multilingual) katika ufundishaji na mtaala unaolenga tamaduni mbali mbali na kurejea katika historia ya wanafunzi. Wakati huo huo, wanapinga ukusefu wa ulinzi wa kihamiaji kwa watoto na vijana na dhidi ya kufukuzwa nchini.

Jinsi Aussiedler* (wajerumani wanaohama kutoka nchi nyingine kurudi Ujerumani) wanavyopewa haki sawa kama wajerumani wengine, imeonyesha kwamba njia nyingine tofauti inawezekana kama kuna utayari wa kisiasa. Kwa mfano, watoto na vijana wa kijerumani wanaohama kutoka nchi nyingine kurudi Ujerumani, hawapati tu makazi yenye ulinzi kwa haraka sana, bali wanakubalika kusoma katika madarasa ya kawaida. Kwa wasiozungumza lugha ya Kijerumani wanapata mafunzo ya ziada.

Haki sawa kwa wote?! – Gleiche Recht für alle?!

Mara kwa mara utengano wa mafunzo mashuleni unakomeshwa – na unarudishwa tena kwa njia ya maandamano. ›wenye vibali vya makazi maalum‹ na watoto na vijana wasiohalalishwa kuishi Ujerumania wanaendelea kupigania haki zao.

Picha 1: *Wote wanabaki!* Maandamano ya mwaka 2011 mjini Wiesbaden katika hafla za kongamano la mawaziri wa mambo ya ndani. © alle bleiben! → *alle bleiben!*

Picha 2: *Jugendliche ohne Grenzen* waliandamana mwakad 2014 mjini Bonn katika hafla za kongamano la mawaziri wa mambo ya ndani. © Jugendliche ohne Grenzen → *Jugendliche ohne Grenzen*

Picha 3: Kipeperushi cha maandamano cha *IniRromnja* kinachohusu uamuzi wa kisiasa juu ya *Berliner Aktionsplan* (mpangi wa vitendo mjini Berlin) unaothibitisha ushiriki wa Roma ya kigeni katika ›Willkommensklassen‹ (madarasa ya kukaribisha). © Nihad Nino Pušija → *Romano-Bündnis*

Watoto na vijana wenye vibali vya makazi maalum au wanaoomba vibali vya kuishi nchini kama wakimbizi katika mkoa wa Berlin, wanalazimika kwenda shule kutokana na sheria iliyotungwa tangu mwanzoni mwa miaka ya tisini (1990's). Lakini mashirika yasiyo ya

kiserikali kama Initiativen *Jugendliche ohne Grenzen* na *alle bleiben!* wanaonesha kupitia harakati tofauti yakiwemo maandamano, kwamba kuna vizuizi vingi katika upatikanaji wa elimu, mafunzo ya vyuo na ukosekanaji mkuba wa ulinzi kutokana na hadhi ya makazi. Watoto na vijana wasiohalalishwa kuishi Ujerumania, ambao hawana vibali vya uraia, wanaendelea kuwa na haki ya kuhudhuria shule tu. Lakini hata hivyo ni ngumu kutekeleza katika vitendo. → **Jugendliche ohne Grenzen → alle bleiben!**

Baada ya miaka mingi ya kuandamana kwa wazazi, watoto na mashirika (ya kigeni) yasiyo ya kiserikali walifanikiwa kuondoa ›idadi ya mahudhulio kwa asilimia‹ na ›Darasa la kawaida – kwa wahamiaji‹ mnamo mwaka 1995, na Aussiedler*innen (wajerumani wanaohama kutoka nchi nyingine kurudi Ujerumani) hawakupata tena upendeleo wa kipekee bali walipata haki sawa na wahamiaji.

Mafunzo yaitwayo ›Eingliederungslehrgänge‹ (integration courses) yatasitishwa mwanzoni mwa muhula wa 1999/ 2000. Utengano wa mafunzo mashuleni haukubaliki tena kwa sababu ya uraia, lakini bado uwepo wake unawezekana kwa sababu ya kutoijua lugha ya Kijerumani. Hatimaye mwaka 2007, watoto wasiojua lugha ya Kijerumani watakuwa wanasajiliwa katika madarasa ya kawaida na watapata mafunzo ya ziada ya lugha ya Kijerumani katika vikundi.

Tangu muhula wa 1997/98, mtoto asiyezungumza kijerumani kama lugha mama ›nichtdeutsche Herkunftssprache‹ (›ndH‹) ananakiliwa wakati wa kujiunga na shule. Hakuna sheria ilinayoeleweka juu ya anayehusika na utaratibu huu, na jinsi ya kuainisha na utaratibu huu hausemi kitu juu ya hitaji lililopo la kutoa msaada katika mafunzo ya lugha ya Kijerumani. Wazazi wengi wanaziepuka shule zinazofuatilia kwa hali ya juu watoto wasiozungumza Kijerumani kama lugha mama ›ndH-Anteil‹. Baadhi ya wazazi, wanajaribu kuulazimisha uongozi wa shule kupunguza idadi ya watoto wasiozungumza Kijerumani kama lugha mama katika madarasani wanayosoma watoto wao ›ndH‹. Pia kuna uongozi wa shule zingine unaotenga madarasa bila kulazimishwa na wazazi wa watoto husika. Kitendo cha kutenga madarasa hakikubaliki kisheria na ikitokea tukio hilo likatolewa taarifa basi litabadirishwa.

Tangu muhula wa 2011/12, kupitia wa mfumo uitwao ›Makundi ya mafunzo kwa ajili ya wanafunzi wapya wasioijua lugha ya Kijerumani‹ (›Willkommensklassen‹) ilihalalishwa tena kisheria kwamba kuwepo na mafunzo katika madarasa yaliyotengwa. Hii inawahusu warumi* wasio na uraia wa Kijerumaniohne na inasababisha kupinga na kuandamana kwa makundi kama (*Romano-Bündnis*). Miaka inayofuata wanafunzi wasioijua lugha ya Kijerumani ›Willkommensklasse‹ wamekuwa wakienda mashuleni kwa wingi, wengi wao wakiwa ni wakimbizi watoto na vijana na wale wanaotokea katika nchi za Ulaya ya kusini. Masomo hayazingatii dhana wala vifaa, hivyo walimu huamua na kupanga masomo yaweje na ni lini mtoto anaweza kuvuka kutoka darasa moja kwenda darasa la kawaida. Mara nyingi masomo hufanyika katika vyumba au majengo tofauti. → **Sabina Salimovska → Tuğba Tanyılmaz → Saraya Gomis**

Na ilikwaje katika Jamuhuri ya Kidemokrasia ya Kijerumani (JKK)? – Und wie war es in der DDR?

Serikali ya Jamuhuri ya Kidemokrasia ya Kijerumani (JKK) ilitengeneza ushirika wa elimu na vyama vya kisiasa vya kigeni na serikali mbali mbali ili wafundisha wanafunzi* kuishi maisha ya ujamaa katika shule za mabweni kwenye Jamuhuri ya Kidemokrasia ya Kijerumani (JKK).

Picha 1: Kusimamisha bendera kwenye *Käthe-Kollwitz-Heim* mjini Moritzburg. © SLUB/Deutsche Fotothek, Erich Pohl

Picha 2: Andreas Shiyoo (aliyesimama kati kati, wa tatu kutoka kushoto.) Alikuwa mmoja kati ya watoto 400 kutoka nchini Namibia, waliokulia katika Jamuhuri ya Kidemokrasia ya Kijerumani (JKK). © Andreas Shiyoo

Kama taifa lenye mfumo wa anti-fascist, serikali ya JKK inapinga ujamaa wa kitaifa (National socialism) na ukoloni. Mfumo wa elimu umeundwa kama wa antifascist-democratic na baadaye kama ujamaa. ushirika wa elimu na vyama vya kisiasa vya kigeni na serikali mbali mbali zilizokuwa zinaunga mkona harakati za kuupinga ukoloni na kuchagua kutokuwa na ubepari katika maendeleo ili kujenga nchi yao upya. Mitaala kwa ajili ya wanafunzi* inatengenezwa na shule za mabweni zinajengwa.

Baada ya Vietnam ya kaskazini kujitenga na utawala wa ukoloni wa Ufaransa, inaweka makubaliano na Jamuhuri ya Kidemokrasia ya Kijerumani JKK mnamo mwaka 1955: watoto 350 wa waliokuwa wanajeshi* waliokuwa wanapigana vita na utawala wa ukoloni wa Ufaransa wanaishi na kusoma kwenye *Käthe-Kollwitz-Heim* mjini Moritzburg. Mpaka leo wanajiita »Moritzburger« (watu wa Moritzburg).

Jamuhuri ya Msumbiji pia inaingia katika makubaliano ya mkataba na Jamuhuri ya Kidemokrasia ya Kijerumani. Kutokana na nafasi tofauti tofauti za ushirika wa elimu kimataifa, Msumbiji inachagua kushirikiana na Jamuhuri ya Kidemokrasia ya Kijerumani. Mwaka 1982, watoto 899 wa Msumbiji wanaingia katika JKK na wanasoma katika *Schule der Freundschaft* mjini Staßfurt. Shule hii ya bweni ilijengwa maalum kwa ajili yao, ilikuwa ni nyumbani kwao kipindi cha wiki nzima (kuanzia Jumatatu hadi Jumamosi) hadi mwaka 1988. Kipindi cha wikiendi na kipindi cha likizo, wanafunzi* walikwenda kukaa na familia zilizowaalika mjini humo na maeneo ya karibu na mji huo. Lakini lengo la kuwaandaa watoto kwa ajili ya kujenga Msumbiji kama nchi ya Ujamaa halikufaulu: Baada ya mabadiriko katika siasa ya uongozi wa nchi, Msumbiji haiyatambui mafunzo waliyofuzu watoto katika JKK.

Pia vijana kutoka Namibia wanaishi kwa muda katika *Schule der Freundschaft* na wanasoma katika chuo cha ufundi *Willy Wallstab* mjini Löderburg katika darasa lao peke yao. Kama ilivyokuwa kwa wanafunzi* wa Msumbiji, mtaala na dhana zinazotumika katika kuwafundisha vinachukuliwa kutoka katika lugha, utamaduni na utamaduni wa asili yao. → »DDR-Kinder« aus Namibia

Kutenganishwa kwa shule katika JKK kulitegemeana na makubaliano kati ya nchi zilizoingia mkataba na JKK. Wanafunzi* wengine, waliokuwa wanakaa kwa muda mrefu katika JKK, walisoma katika madarasa ya kawaida katika mfumo wa shule za kawaida (zisizotenganisha madarasa). Japo mfumo uliowekwa (wa elimu ya ushirikiano) ulikuwa unazingatia usawa na mshikamano haimaanishi kwamba mtaala, mawasiliano na maisha ya kila siku hayakuwa na ubaguzi wa rangi. Hata kama sera ya utambulisho wa taifa haikuhusika katika ukoloni na ujamaa wa kitaifa (Nazism) na kutoyataja mambo haya darasani au sehemu yoyote ile, hali hii ina madhara – siyo kwa wanafunzi* tu bali na kwa walimu* wa rangi.

Anna Boros

"Nilikatazwa kwa nguvu kutofanya mafunzo niliyopendelea kusoma chuoni."

Picha 1: Anna akiwa na mama yake (Julie) pamoja na mume wa mama yake (Georg) wakiwa sebuleni mwao mjini Berlin, 1936. © Yad Vashem, The Righteous Among Nations Department

Picha 2: Kwa takribani miaka kumi, pindi mfumo wa Nazism (ujamaa wa kitaifa) ulipofikia kikomo, Anna Gutmann anayejulikana kama Anna Boros kabla ya kuolewa, alipigania haki yake ya kupata fidia ya viziwi vilivyokuwepo katika »upatikanaji wa nafasi ya kazi aliyoitaka yeye«. 1954. © LABO

Picha 3: baada ya kifo chake Dr. Mohamed Helmy alipewa heshima ya » Uadilifu miongoni mwa mataifa« (Gerechter unter den Völkern) kwa sababu aliokoa maisha ya Anna. Pichani anaonekana mpwa wa Helmy aitwaye Dr. Nasser Kotby (Misri) na binti yake Anna aitwaye Carla Greenspan (USA) wakiwa katika sherehe mjini *Yad Vashem*, Magharibi mwa Yerusalemu, 2013. © Yad Vashem, The Righteous Among Nations Department

Anna Boros anazaliwa mwaka 1925 mjini Arad nchini Romania. Baada ya wazazi wake kutengana yeye pamoja na mama yake wanahamia kwa bibi yake mjini Berlin. Maisha ya familia yake yanabadirika mara tu baada ya National Socialists* (Wafuasi wa ujamaa wa kitaifa) kuwa na nguvu kubwa ya kisiasa mnamo mwaka 1933: Anna, mjomba wake aitwaye Martin na bibi yake aitwaye Cecile Rudnik wananyang'anywa kibali cha makazi. Mama yake Annas aitwaye Julie ananusulika kunyang'anywa uraia wake kwa sababu ameolewa na Georg Wehr, *mzungu* wa kijerumani aliyebadilisha dini yake kutoka Ukristo kwenda Uyahudi. Kwa sababu za ubaguzi wa rangi, Georg hakutambulika kama myahudi licha ya kubadili dini, alibaki kuwa mtu mwenye rangi ya aina ya »Aryan«. Baada ya kupata haki ya familia itwayo (patriarchal) mke wa Georg wa kiyahudi ajulikanaye kwa jina la Julie anapata uraia wa kije-rumani. Baadaye George na Julie nao walianza kufuatiliwa na kuwiSpäter.

Bibi Cecile Rudnik ana biashara ya familia katika mtaa wa Neue Friedrichstraße 77. Anaponyang'anywa na kupoteza biashara yake familia haibaki kukosa utaifa tu bali inakuwa masiki-

ni bila kitu chochote cha thamani. Kwa sababu ya sheria ya utawala wa National Socialism, Anna hawezi kwenda shule tena na hawezi kuhitimu mafunzo yoyote ya chuo. Ndoto yake ya kuwa muuguzi wa watoto ambayo inawezekana kupitia kituo cha watoto yatima wa kiyahudi inakatishwa kwa sababu taasisi zote za kiyahudi zinafungwa.

Kupitia unyang'anyi wa biashara ya familia yake, Anna hawezi kufanya kazi katika biashara hiyo, hivyo anapoteza nafasi ya mafunzo kwa vitendo. Wayahudi* wanapoanza kufukuzwa ufuatiliaji wa familia ya Anna unaongezeka kwa kasi: Anna, mjomba wake na bibi yake wanajificha chini ya ardhi mwaka 1942. Daktari wao aitwaye Dr. Mohamed Helmy, Mmisri aishiye mjini Berlin, anaisaidia familia kwa kuipatia chakula na vinywaji wakati wa maficho yao chini ya ardhi. Mwanzo kabisa Anna anaishi katika zahanati yake. Anna hawezi kuitimiza ndoto yake ya kusomea uuguzi wa watoto katika chuo. Si haba, wakati wa maficho yake ana-weza kufanya kazi katika zahanati. → **Wer ist für wen eine Gefahr?!**

Dr. Helmy anaitumia nafasi yake kuwasiliana na wahamiaji wengine wa Kimisri, kwa lengo la kumwezesha Anna Boros kutoroka Ujerumani. Kwa kutumia msaada wa rafiki yake aitwaye Dr. Kamal El-Din Galal (Katibi mkuu wa *makao makuu ya Taasisi ya Kiislam Berlin*) anafanya mpango wa kumbadirisha Anna dini kuingia Uislamu. Rafiki yake mwingine ambaye ni mwanamuziki aitwaye Abdel Aziz Helmy Hammad, anakubali kufunga ndoa ya uwongo na Anna, hatimaye Anna anapewa jina la Kiislamu na kuitwa Nadiya, baada ya sheria ya Kiislamu iitwayo (Sharia). Baada ya kuhalalishwa kwa ndoa yake kupitia mamlaka ya kije-rumani angeweza kunufaika kwa kupewa utaifa wa mumewe (Utaifa wa Kimisri) na angeweza kuondoka Ujerumani – hivyo ndivyo mpango ulivyokuwa. Lakini mamlaka haikuitambua ndoa hiyo. Pia jaribio la Dr. Helmys la kumfanya Anna kuwa binti yake wa kufikia (adapt) lilishindikana. Baada ya maficho ya Anna (yaliyokuwa kwenye zahanati iliyokuwa Moabit) kuwa kuwa katika hali hatarishi, Dr. Helmy alimficha Anna kwenye nyumba ndogo iliyoko bustanini mwake (Gartenlaube) wilayani Buch mkoani Berlin.

Anna ananusurika, Hata baada ya mwisho wa National Socialism, hawezi kupata mafunzo ya chuo nchini Ujerumani kwa sababu ya matokeo yaliyosababishwa na mfumo huo wa Nazism, hivyo anaamua kuhamia nchini Marekani (USA).

Otto Rosenberg

"Na mimi pia nilipinga."

Picha 1: Kambi ya kazi za kulazimishwa (forced labor camp) Berlin-Marzahn – mahali pa kumbumbu na taarifa, Landesverband Deutscher Sinti und Roma Berlin-Brandenburg e.V., 2019 © Jolan Attia Cantzen

Picha 2 Kambi ya kazi za kulazimishwa (forced labor camp) Berlin-Marzahn – mahali pa kum-bumbu na taarifa,, Landesverband Deutscher Sinti und Roma Berlin-Brandenburg e.V., 2019 © Jolan Attia Cantzen.

Otto Rosenberg anazaliwa mwaka 1927 katika Prussia ya mashariki na anakulia mkoani Berlin. Mwaka 1936, kipindi cha kiangazi, jeshi la Gestapo lilimfukuza Otto (akiwa na miaka tisa) pamoja na familia yake kwa ujumla kuelekea katika kambi ya kazi za kulazimishwa

wilayani Marzahn mkoani Berlin. Huko analazimika kuishi katika hali ya kinyama, haruhusiwi tena kuhudhulia masomo katika shule ya kawaida na katika hali ya ubaguzi wa rangi ›anapimwa afya yake‹ na ›kufanyiwa uchunguzi‹. → **Wer is für wen eine Gefahr?!**

Akiwa na 13 Otto analazimishwa kufanya kazi katika kiwanda cha silaha za moto za kiji-shi. Kiwandani huko anashutumiwa na anahisiwa hujumu hivyo anafungwa katika gereza la wilayani Moabit mnano 1942, ambako analazimika kukaa kwa muda wa miezi minne katika selo ya peke yake (cellular imprisonment). Kutoka huko, anafukuzwa kwenda Auschwitz mwanzoni mwa mwaka 1943. Kati ya ndugu kumi ni Otto pekee anayenusurika na kifo.

Mara tu baada ya vita Otto Rosenberg anaanza kufanya kazi za kisiasa. Anapigania usawa wa Wasinti* na Warumi* katika jamii na anakuwa sauti muhimu ya harakati za haki za raia. Mwaka 1978 anakuwa mmoja wa waanzilishi* wa *umoja wa wasinti Berlin (Cinti Union Berlin)*, ambayo leo inaitwa *Landesverband Deutscher Sinti und Roma Berlin-Brandenburg*, na anakuwa mwenyekiti wa chama hicho kwa muda wa miaka mingi. Pia ni mwanachama wa bodi ya *Zentralrates Deutscher Sinti und Roma tätig*. Anafariki mwaka 2001 mkoani Berlin.

» Kambi ya shule ilijengwa karibu na kambi ya jeshi la polisi kwa sababu tulikuwa haturu-husiwi tena kwanda shule. Huo ndio ulikuwa mwisho wetu. Tulikatazwa kusoma katika shule kubwa iliyokuwa Berlin-Marzahn, karibu na kanisa la kijiji. Tulikuwa na mwalimu mmoja tu. Tulikuwa wanafunzi wa madaraja (madarasa) tofauti lakini kwa pamoja tulikuwa na vyumba vya viwili tu vya madarasa. Kimoja kilikuwa cha wanafunzi wadogo sana. Tilipewa baadhi ya vitabu bure, lakini tulilazimika kulipa kitu. Tulikuwa na daftari la hesabu, daftari la ziada la kufanyia mazoezi (roughbook), daftari la mwandiko, Kitabu cha mazoezi ya kusoma na kita-bu cha hesabu. Hivyo ndivyo vitu tulivyokuwa navyo, hatukuwa na kitu kingine chochote. Hatukujifunza sana.«

Quelle: Otto Rosenberg (2012): Das Brennglas, S. 21

»Mwalimu aliyekuwa mwenye heka heka (hyped up). Ndiyo? Aliingia darasani na kuchukua kijiti chake cha kufundishia na kutuonyesha mahali jeshi la kijerumani liliko kwa sasa. Lakini hatukutaka kujua jeshi letu liko wapi. Na akaenda kuzungumza na mke wa mkulima amwambia: ›Otto hakikisha wanayanakili mambo yote niliyoandika ubaoni.‹ Hivyo ndivyo ilivyoku-wa. (...) Na kwa mtindo huo mtu hawezi kujifunza kitu.«

Quelle: Interview mit Otto Rosenberg, FU Berlin

»Tangu nikiwa mtoto nilikuwa nabaguliwa, lakini mtoto anaichukulia hali hii tofauti. Na nil-ijitetea. Dhidi ya watoto walionibagua. Mara kwa mara nilikuwa nukuvaa viatu vya mbao (wooden slippers), ninafikiri ni kwa sababu kulikwa hakuna hela ya kununua viatu vya ka-waida. Na nimepata heshima kupitia hivyo viatu vya mbao. Vilifaa sana kwa ajili hiyo. Wato-to walibeba mabegi yao ya shule kifuani. Hivyo walicheza mchezo wa kuendesha ndege, wa-liniparamia na kunifokea pia, walinitukana kwamba mimi ni ~~gypsy~~ mchafu, na mengine men-gi. Ndiyo maana nilishawahi kumpiga mtoto wa askari kwa kutumia viatu vyangu vya mbao.«

Quelle: Otto Rosenberg (2012): Das Brennglas, S. 15–16

Rudolph Douala Manga Bell

"...kwamba hii ardhi haitakanyagwa tena na Wajerumani."

Picha 1: Familia ya Bonamanga, katikati wamekaa wanandoa ambao ni Emily und Rudolph Douala Manga Bell. © Archiv der Basler Mission

Picha 2: Vizazi vitatu vya familia ya Bonamanga wamemtembelea mchungaji ambaye ni rafiki yao, wakati walipokuja Berlin kutetea haki zao, 1902. © Gemeinfrei

Picha 3: Baada ya jumuiya ya watu waishio ugenini (diasporic community) pamoja na watu wanaowaunga mkono* kupigania haki zao kwa muda mrefu, jina la mtaa wa Nachtigalplatz ulibadirishwa jina na kuitwa Manga-Bell-Platz wilayani Wedding mkoani Berlin. © Tahir Della

Rudolph Douala Manga Bell anazaliwa mwaka 1873 katika familia ya kitajiri na wafanya biashara. Ni mjukuu wa mtu mmoja kati ya watu muhimu sana katika familia anayeingia mkataba na makampuni ya kijerumani, ambayobaadaye itathibitisha hatma yao. Familie in- aishi pwani mkoani Douala, katika Kameruni ya leo, anauona mkataba kama una usawa kati ya pande zote za wafanya biashara. Baadhi ya wanafamilia ya Bonamanga wanasoma katika shule za kimisionari nchini Kameruni au wanakwenda kusoma elimu ya juu nchini Ujerumani na katika nchi zingine za Ulaya. Mwanzo walipata faida kutokana na kufanya biashara na wajerumani. → ~~Nicht~~ die Ordnung vereiteln

Rudolph anasoma katika shule ya serikali kwa ajili ya watoto weusi ambayo ilikuwa ya kwanza kujengwa mkoani Douala. Shule hii ilianzishwa na utawala wa kikoloni wa kijeruma- ni mnamo mwaka 1887. Kuanzia mwaka 1891 anisoma shule nchini Ujerumani, mwanzo ana- soma katika shule (Volksschule) mjini Aalen mkoani württemberg Aalen, pia anasoma katika shule ya kilatini na baadaye anasoma shule ya sekondari mjini Ulm. Baada ya miaka mitano anarudi nchini Kameruni na anafanya kazi kama mratibu kati ya utawala wa kikoloni na mkoa wa Douala.

Kutokana na ukandamizaji na unyang'anyi uliokithiri dhidi ya watu wa Douala, kazi za kula- zimishwa na kukamatwa holela na utawala wa kikoloni wa kijerumani vilivyosindikizwa na hoja za ubaguzi wa rangi. Hali hii ilimfanya Rudolph Douala Manga Bell kukaa mbali na utawala wa kikoloni wa kijerumani. Baadaye anajitetea kwa kutumia mbinu mbali mbali. Mwaka 1905 na mwaka 1910 yeye pamoja na wenziye analiandikia barua na maombi Bunge la Ujerumani lililoko Berlin akiwa na matumaini ya kwamba wawakilishi Ujerumani wange- tulia na kupata ukutambuzi wa »makoloni« yao. Baada ya kutofanikiwa kwa hili, anatafuta mwanasheria mkoani Berlin. Badala ya kupata haki, anahukumiwa »kifo cha kunyongwa« mnamo mwaka 1914 kwa kosa la »kuwapinga viongozi wa ngazi za juu« (high treason). Maneno yake ya mwisho ni:

»Mnainyonga damu isiyokuwa na hatia [...] Wajerumani ni washenzi (damn Germans). Mungu! ninakuomba; sikia ombi langu la mwisho, kwamba ardhi hii haitakanyagwa tena na wajerumani.«

Rudolph Douala Manga Bell pamoja na wapiganaji wenziye wanakumbukwa mpaka leo kama mashujaa wa taifa la Kameruni.

»Elimu iliyotengenezwa Ujerumani«?

Shule za kijerumani zilizoko nje ya nchi ni sehemu kuu ya sera ya kitamaduni ya kigeni. Ulimwenguni kote, watoto wa kijerumani na wazawa wa sehemu husika wanafundishwa kwa kufuatisha mtaala wa kijerumani.

Picha 1 : Shule ya kijerumani mjini Tsumeb, » Ujerumani-Kusini ya magharibi«, Namibia ya leo, mwanzo mwa karne ya 20. © Bildarchiv der Deutschen Kolonialgesellschaft, Universitätsbibliothek Frankfurt am Main

Picha 2 : Shule ya kijerumani ya kimataifa Johannesburg, Afrika ya kusini, picha ya mwaka 2018. © Savo Ceprnich.

Shule ya kijerumani nje ya nchi ya ujerumani inafunguliwa mwaka 1557 mjini Kopenhagen. Shule zingine zilifuata katika nchi nyingine za Ulaya mnamo mwisho wa karne ya 19, pia duniani kote. Kwa kuwa shule hizo zilikuwa zikifadhiliwa na serikali, uwepo wa shule hizo unategemea ukoloni na Nazism, vita, misuko suko, na matukio mengine ya kisiasa. Leo kuna shule za kijerumani 140 nje ya nchi ya ujerumani.

Wajerumani aambao wako nje ya nchi kwa sababu za kitaalima au sababu binafsi wanawapeleka watoto wao wafundishwe mafunzo yenye mfumo na mtaala wa Kijerumani. Tangu miaka ya 1970, hasa shule zimekuwa zikiitwa »Shule za makutano«. Wakati huo huo, shule hizo zinaweza kutembelewa na wanafunzi* wenyeji wa nchi husika ikiwa hakuna mtoto wa kijerumani aishie ugenini anayedai nafasi ya masomo. Inadhaniwa kuwa mzazi wa mtoto mzawa anaongea lugha ya Kijerumani vizuri na familia inauwezo wa kumudu kulipa ada za shule zilizo juu. Kama masomoyanafanyika kwa pamoja au tofauti kwa wanafunzi wa kijerumani au wanafunzi* wenyeji, hutegemea makubaliano ya serikali mbali mbali.

Shule ya kijerumani Kuala Lumpur hutoa mafunzo ya Kijerumani na Kiingereza tu kwa wanafunzi*, Lugha ya taifa ambayo ni Kibahasa Malaysia sio sehemu ya mtaala.

Japo shule ya kijerumani ya kimataifa Johannesburg inajitahidi kuwafanya wanafunzi* » [...] wathamini tamaduni zingine na mataifa mengine katika shughuli za kila siku zinazosisitiza matumizi ya lugha mbali mbali za wanafunzi na kuwa kama kitovu cha makutano ya tamaduni mbali bali «, hakuna hata lugha lugha za asili zitumumikazo kitaifa zinazotolewa; mtaala unajumuisha Kijerumani, Kiingereza, Kiafrikaans na kifaransa.

Katika *shule Kijerumani ya Sekondari ya kilutheri iliyoko mjini Kairo*, watoto wazawa wanajifunza kwa kufuata mitaala ya Kijerumani na Kimisri na wanahitimu kutokana na mfumo hiyo miwili. Kwa watoto wa kijerumani, ni mtaala wa kijerumani tu unaotumika; Ki-

arabu kinafundishwa kama lugha ya tatu ya kigeni baada ya Kiingereza na Kifaransa na haifai kuhamishwa.

Kwenye mtaala wa shule ya kijerumani *Toulouse* unasema: »lengukuu la shule ya kijerumani ya ni kuwaonyesha wanafunzi wao kwa kasi juu ya uelewa na matumizi ya lugha ya Kifaransa, ili kuwezesha upatikanaji wa nchi ya kigeni kuupata utamaduni«.

Jinsi ya makutano kati ya watoto wa kijerumani na watoto wazawa inaundwa na inatofautiana kutoka shule hadi. Wakati Ujerumani, kujifunza lugha ya kijerumani ni muhimu kwa sana hasa kwa »wageni«. Sera ya kijerumaani ya kigeni ya kiutamaduni inasema sio lazima kujifunza lugha zingine za nchi husika.

»Uchumi wetu unahitaji DAS. [...] kwa siku zijazo, [...] wataunda washirika muhimu ambao ni kama mabalozi wa lugha ya Kijerumani, utamaduni na uchumi – ama katika nchi zetu au katika nchi zao husika.«

Baadhi ya wanafunzi* wa shule za kijerumani nje ya nchi wanalisikia ombi hili na kufanya kazi kama vikosi vya ndani katika malengo ya kidiplomasia ya kijerumani na makampuni ya kimataifa. Wengine wanaweka nafasi mipakazi: wanafunzi* wenye ngozi *nyeupe* wanajutia fursa (nafasi) zilizopotea, na wakati wanafunzi* wenye rangi nyeusi na wanafunzi* wenye rangi wanatoa taarifa juu ya uzoefu wa kuona ubaguzi wa rangi na ubaguzi uliokithiri. → **Tatjana, Iskar, Iris**

»Jamhuri ya kidemokrasia ya Kijeruman- Watoto« kutoka Namibia

Takribani watoto 400 wa kinamibia walilelewa katika ujamaa wa Jamhuri ya kidemokrasia ya Kijerumani namo miaka ya 1980. Kama wasomi wa baadaye wa taifa huru la Namibia, wanapaswa kuijenga nchi upya baada ya ukombozi.

Picha 1: Kabla ya shule ya urafiki iliyoko mjini Staßfurt, 1986 © Archiv Heinz Berg

Picha 2: Kabla ya nyumba ya watoto yatima mjini, 1980 © Archiv Heinz Berg

Kuanzia mwaka 1979 hadi 1989, watoto wenye umri kati ya miaka mitatu na saba waliingia katika jamhuri ya kidemokrasia ya Kijerumani. Wanatoka makambini Angola und Sambia, ambayo hasa huchukua jamaa wa SWAPO kwenye mpaka wa Namibia ya leo. Shirika la watu la *South West African People's Organization* (kifupi chake ni: SWAPO, Kijerumani: Südwestafrikanische Volksorganisation) linapigania uhuru wa Namibia na ukombozi kutoka kwa utawala wa kibaguzi wa Afrika ya kusini ambao ulikuwa umeichukua Namibia. SWAPO in-

akubaliana na serikali ya Jamhuri ya kidemokrasia ya Kijerumani, kwamba watoto yatima na watoto watoto wahitaji kutoka makambini wakiwemo na watoto wa wapiganaji wa SWAPO* wangepelekwa katika JKK kwa usalama wao na kusoma shule huko huko.

»Watoto wa JKK« wanakulia katika nyumba ya watoto yatima jijini Berlin na wanasoma katika shule ya elimu ya jumla (POS shule ya sekondari) huko Zehna, ambapo wanajifunza katika madarasa yaliyotengenezwa hasa kwa ajili yao. Baadaye shule hii ina kuwa na madarasa mawili, darasa la wanafunzi* wa Kinamibia na waanafunzi* wa ki JKK. Watoto wa Kinamibia wanaangaliwa, kulelewa na kufundishwa na walimu wa Kinamibia na Kijerumani. Kwa kadri watoto wanavyozidi kujiunga, kuanzia mwaka wa mafunzo wa 1985/86, watoto waku-bwa wanaishi katika shule ya kirafiki mjini Staßfurt na wanahudhulia masomo katika shule ya POS mjini Löderburg.

Maisha ya kila siku ya watoto yamepangwa kwa udhibiti mkali, watoto wana majukumu mengi na wanapaswa kufuata sheria kali. Lakini watoto wanaungana kwa pamoja na kuiendeza lugha yao: *Oshideutsch* (*Kishikijerumani*) inaunganisha lugha ya Kijerumani na Kioshivambo, moja ya lugha inayozungumzwa nchini Namibia. Kwa hiyo wanaweza kuwasiliana wao kwa wao bila wakufunzi waongeo Kijerumani tu na waongeo Kioshivambo tu kuwaelewa.

Baada ya kufutwa kwa serikali ya JKK na uhuru wa Namibia »watoto wa JKK«, kama wanavyoitwa mpaka leo, »wanahamishwa« kwenda Namibia.

Usiichukulie Ulaya kama mfano wa kuigwa

Wasichana weusi katika »makoloni ya Kijerumani« wanafunzwa katika shule za kimisionari kwa ajili ya kuhudumu katika nyumba za walowezi weupe*. Upinzani wao unatafasiliwa upya na walimu wa kizunguIhr*.

Picha 1: Taarifa kutoka kwa walimu* inaonyesha kwamba wasichana* wanapinga dhidi ya dhuluma na ukandamizaji katika mfumo wa shule za kikoloni. © Jolan Attia Cantzen

Katika »Makoloni ya Kijerumani« shule hupangwa kwa kutengwa kufuatia »rangi ya ngozi« na »jinsia«. Wasichana weusi* hufundishwa katika »madarasa ya wasichana« na »taasisi za wasichana« kwa vitendo ili baadaye waweze wawe watumishi katika nyumba za walowezi wa kizungu*: Kushona, kufuma, urekebisha ngua na kupiga pasi. Pia wanapaswa kufunzwa katika shule za kimisionari jinsi ya kuwa »wake wa kikristo, wakinamama wa nyumbani na wakina mama«. Mawazo ya kawaida ya familia- na mifumo ya jamii yamebadirishwa na mfumo wa wakina mama wa nyumbani* wa Ulaya na utaratibu wa ubaguzi wa rangi wa kwenye mfumo wa kikoloni umeunganishwa kwenye kaya za walowezi*: Wasichana* wa kiafrika hutolewa kwenye familia zao na mipangilio ya jamii zao ili kufanya kazi kama wajakazi wa ndani- au walezi wa watoto* kwenye familia za wazungu. Ni wasichana weusi* wachache tu

wanaruhusiwa kupata elimu ya juu ya kikoloni kwa lengo la kuwaelimisha kwa maslahi ya utawala wa kikoloni.

I. Mafunzo.

Kusoma: Kusoma fonetiki zote katika lugha ya asili (lugha mama).

Andika kilichosomwa.

Kuhesabu kuanzia 1 hadi 20 katika lugha mama.

Kazi ya mikono: Mwanzo wa kushona, jinsi ya kutumia sindano.

Kama shule za wavulana, wasichana pia wanapata wanapata kozi sitakatika mafunzo yao. Masomo yanayofundishwa yanagawanywa ili wasichana ambao wanahitimu baada ya kumaliza kozi tatu za kwanza, ili mwanamke awe amejifunza vitu muhimu kama vile kurekebisha nguo, kushona nguo rahisi na vitu vingine.

Kuanzia ya nne kujifunza Kijerumani, hasa katika kufanya mazoezi ya kuzungumza. Maelekezo ya kuandika barua za Kijerumani na zinaweza kupunguzwa kabisa, kwa kuwa hii ni lugha ya asili (lugha mama), kwa mwanamke inatosha kabisa. Mahesabu lazima pia yafanyiiwe mazoezi katika lugha ya asili Rechnungen.

gez. Präfekt Schöning.

Sehemu ya mtaala wa shule ya kikatoliki ya Steyler Mission nchini Togo kwa shule za wasichana mwaka 1910. Chanzo: Staatsarchiv Bremen - 7,1025-39/1

Elimu na Uwezeshaji – Bildung und Empowerment

Kwa kutumia mfano wa Shule ya Black Diaspora: Mradi wa Berlin ulioanzishwa mwaka 2012 na jumuiya ya watu weusi. Maktaba na Black Diaspora School vinatoa nafasi kwa vijana weusi kujifunza mambo yote ambayo hawawezi kufanya shuleni.

Picha 1: Katika maktaba, vijana weusi hupata vitabu vyenye mada ambazo zinaujenga ujuzi wao na kukata kiu yao juu ya ujuzi. © EOTO 2018

Jina la *Each One Teach One* (EOTO) lilitokana na harakati za kukataa ubaguzi wa rangi ambazo zilifanywa na watu weusi. Watumwa hawakuweza kupata nafasi ya kusoma shule, Kipindi cha ukoloni kilikuwa na vizuizi kwa watoto na vijana weusi kupata nafasi za shule au elimu. Maarifa yamekuwa yakirithishwa ndani ya familia na jumuiya za watu weusi tangu zamani. Huo ndio mwanzo wa dhana ya EOTO.

Kati ya shughuli muhimu za Mradi wa EOTO ulioko Berline, moja wapo ni maktaba. Maktaba ina riwaya zilizoandikwa na waandishi waliomo katika jumuiya ya waafrika waishio ugenini* (afrodiasporic Authors), Kazi za ukoloni na upinzani, vitabuvinavyoainisha ubaguzi wa

rangi na vitabu vya watoto pia. Kama maktaba iliyoko jirani na makazi ya watu, ni jehemu ya kujifunza na kukutana na watu.

Lengo muhimu la EOTO ni kuwatia nguvu na kuwawezesha vijana weusi. Katika shule ya *Black Diaspora School* (BDS) wanaweza kukutana na kujifunza kwa pamoja masomo ya shule. Licha ya hayo, hapa wanaweza (wana nafasi ya) kujifunza mambo ambayo hawajajifunza (au hawatojifunza) shuleni. → **Saraya Gomis** Shule ya BDS inajihusisha na historia ya waafrika na jumuiya wa waafrika waishio ugenini, fasihi andishi pamoja na haki za binadamu. Shule ya BDS inatoa mafunzo ya kujiandaa na mitihani, masomo ya ziada (tution), na michezo mbali mbali ya watoto na vijana wakati wa mapumziko ya shule wanafunzi. Pia inaandaa mpango wa kubadirishana mawazo na watu ambao ni mifano ya kuigwa katika jamii. Shule ya BDS inaendelea kutokana na mahitaji ya vijana, ratiba zao kipindi cha shule na mambo mbali mbali ambayo kila kijana anafanya kutoka na utashi wake.

Kwa kutumia dhana yake ya kituo cha malalamiko dhidi ya ubaguzi wa rangi na ubaguzi kwa ujumla ulioko mashulen, Black Diaspora School (BDS) ilishinda katika mashindano ya mradi uitwao *Rassismus – nicht mit mir!* Na ilipata tuzo ya kwanza mwaka 2015 kutoka Antidiskriminierungsstelle des Bundes (idara ya taifa ya kukemea ubaguzi).

Maandamano dhidi ›Willkommensklassen‹ (madarasa ya kukaribisha) – Protest gegen ›Willkommensklassen‹

Kwa kutumia mfano wa muungano wa *Romano*: Ulianzishwa mwaka 2013, kutokana na kuungana kwa mashirika binafsi ya Rroma ya Berlin, taasisi ndogo ndogo na wanaharakati* binafsi, ili kuandamana na kupiga vita dhidi ya kurudishwa kwa mfomo wa kutengwa kwa mashule kupitia wizara ya elimu (Senat) ya Berlin.

•

- Picha 1 na 2: Mjadala kati ya wawakilishi* wa *IniRromnja* na wa *Rroma Informations Centrum* na aliyekuwa kamishna waushirikiano wa Berlin kipindi hicho bibi Monika Lücke kwa sababu ya kupitishwa kwa sheria ya *Berliner Aktionsplan zur Einbeziehung ausländischer Roma* (Mpango wa Utekelezaji kuwahusisha warumi wa kutoka nje ya ujerumani mkoani Berlin), 2013. © Nihad Nino Pušija

Lengo letu ni, kuweka pamoja rasilimali zetu na uwezo wetu na kutenda kutoka kwenye jamii kwa ajili ya jamii. Tunapopinga utengwaji wa mashule unaofanywa na wizara ya elimu ya mkoani Berlin (Berliner Senat), muungano huo ulijumuisha mashirika kama vile *IniRromnja*, *Rroma Informations Centrum* na *Rroma Aether Klub Theater*. → **Gleiche Rechte für alle?!**

Kama muungano tunashutumu kile kinachoitwa ›Willkommensklassen‹ (Madarasa ya kukaribisha), ambayo pia huitwa ›Roma-Klassen‹ (madarasa ya kirumi) huko wilayani Neukölln mkoani Berlin. Katika sheria ya *Berliner Aktionsplan zur Einbeziehung ausländischer Roma* iliyopitishwa na wizara ya elimu ya mkoani Berlin (Berliner Senats) zimetolewa sababu za

kutenganishwa kwa watoto wa shule. Ndiyo maana tunaiita sheria hiyo: *Berliner Aktionsplan gegen die Einbeziehung von Roma*. Kwa mapendekezo yetu, ambayo yanaambatana na kupinga vitendo hivyo, tunadai watoto wote wafundishwe kwa pamoja. Badala ya kuweka mfumo wa kutenganisha madarasa, wizara ya elimu inapaswa kuajili na walimu bara na wakutosha mashuleni, kutoa ufadhili bora wa mara kwa mara katika mashule, ili kukidhi mahitaji ya shule iliyochanganya watoto wenye tamaduni tofauti. Watoto ambao wamehamia (nchini) muda siyo mrefu, wanaweza kusaidia kwa kupewa muda wa ziada wa kujifunza lugha kijerumani.

Picha 3: Nembo ya *IniRromnja*

IniRromnja ni chama cha Rromnja* na Sintizze* cha Berlin. Hatutaki kuendelea kukubali kwamba kukataliwa, uadui na unyanyasaji dhidi yetu hufanywa siri, kupuuzwa au kutohesabiwa haki. Nia yetu ni kupaza sauti na kupambana na ubaguzi wa aina zote juu ya Wasinti* na warumi*. Zaidi ya yote, matendo yetu yanazingatia kuwezesha, mshikamano na kuungana mkono. Tunachukua nafasi kutoka kwenye mitazamo ya Rromnja* na Sintizze*, hatutaki kuwasilisha sera kwa ajili yetu tu, bali tunataka kupaza sauti zetu kwa ajili ya wote.

Picha 4: Nembo ya *Roma Informations Centrum e.V*

Shirika la *Roma Informations Centrum e.V* lilianzishwa mwezi Agosti mwaka 2011. Sababu za kuanzisha shirika hili ni ukinzani juu ya ukweli kwamba mahitaji ya warumi (Roma) yanashughulikiwa na watu wasio warumi, kupitia kazi zetu tunalipinga suala hilo. Sisi wenyewe tunataka tuielezee historia yetu kama ilivyo na tunataka kuamu juu ya maisha yetu ya kesho. Kituo kinatoa jukwaa (nafasi) kwa ajili ya wanaharakati* wa Kirumi (Roma-Aktivists) ili sauti zetu ziweze kusikika. Lengo la chama ni kuonyesha mitazamo wa warumi kwenye mada kama vile siasa, elimu, sanaa na utamaduni.

Picha 5: Nembo ya *Roma Aether Klub Theater*

Shirika la *Roma Aether Klub Theater* lipo tangu mwaka 2006. Tunajishughulisha na sanaa za jadi za warumi* na wasinti*. Pia tunajishughulisha na kazi za fasihi andishi ya dunia ambapo wasinti*zze au warumi* walitokea au wanawezakutokea kama wahusika wakuu. Hitaji la kutengeneza nafasi halisi kwa ajili yetu inatokana na uzoefu tulionao wa kuchukuliwa na kutambuliwa kama watu wa tofauti. Wanakiku cha sanaa za maonyesho (Theater) wanahamia katika nyumba yoa ya kufanyia kazi zao mnamo mwaka 2011, lakini baadaye wanalazimika kuhama kwa sababu ya ongezeko la kodi ya nyumba. Lakini wanaendelea na kazi yao ya sanaa.

Vitendo vya elimu sawa - Aktionen zu gleichberechtigter Bildung

Mfano wa shirika la *Jugendliche ohne Grenzen* (JoG): Shirika binafsi lililoanzishwa mwaka 2005 kama muungana wa vijana wakimbizi nchini, ili kutetea maslai yao wenyewe.

Picha 1: Kampeni ya bango katika hafla za kongamano wa wizara ya mambo ya ndani mjini Koblenz, Rheinland-Pfalz, mwaka 2015. © Jugendliche ohne Grenzen

Picha 2: Picha ya pamoja baada ya sherehe wakati wa mkutano wa mawaziri wa mambo ya ndani mjini Halle, Sachsen Anhalt, mwaka 2018. © Jugendliche ohne Grenzen

Kazi yetu inafuata kanuni kwamba wale walioathirika wana sauti zao wenyewe na hawahitaji sera za kuwakilishwa. Tunafanya maamuzi juu ya mambo tunayofanya na jinsi tunavyoyafanya.

Malengo yetu ni:

- Haki (ya ukarimu) ya kukaa kwa kila mtu
- Utekelezaji wa Umoja wa Mataifa usio na masharti ya haki za watoto
- Haki sawa kwa wakimbizi na wazawa (wenyeji) hasa katika elimu na katika soko la ajira
- Kuhalalisha watu wasio na vitambulisho
- Haki ya kurudi kwa marafiki* waliofunkuzwa nchini!

Hatua: Bila elimu! – Bila mipaka bila elimu pia kwa wakimbizi

Picha 3 na 4: Lisala iliyosomwa wakati wa maandamano na kampeni *Bildungslotterie* kwenye kuanzishwa kwa *Bildung(s)Los*-Kampagne mbele ya katibu wa mkutano wa kudumu wa Kultusminister* Konferenz mkoani Berlin, mwaka 2012. © Jugendliche ohne Grenzen

Kwa takribani wakimbizi 170.000, kati yao 47. 000 ni watoto na vijana, kutokana na hadhi ya vibali vya makazi, kuna vikwazwo vya ya elimu kutokana sheria. Vikwazo hivyo vinaazia kwa kuwa vidogo sana mpaka kufikia kupigwa marufuku kupata mafunzo ya vyuo. → **Gleiche Rechte für alle?!**

Kwa sababu hiyo, *Jugendliche ohne Grenzen* inaanza kampeni iitwayo *BILDUNG(S)LOS! – Grenzenlos Bedingungslos auch für Flüchtlinge* kipindi cha Kultusminister*innenkonferenz mnamo mwaka 2012.

Tunadai:

- Mafunzo ya lugha ya Kijerumani yawe bure kwa wote, kuanzia mwanzo mpaka mwisho
- Haki ya kurudia shule

- Haki ya kupata ufadhili wa mafunzo ya vyuo, kuanzia mwanzo mpaka mwisho
- Kuacha kuzuia kusoma shule, kufanya kazi na kupata mafunzo katika vyuo
- Haki sawa ya upatikanaji wa elimu na msaada wa kifedha pia hata kwa watu wasiokuwa na vitambulisho
- Shule bila ubaguzi
- Kuondolewa kwa sheria ya huduma ya wakimbizi wanaoomba kibali cha makazi (Asylbewerberleistungsgesetzes). Ambaye anapaswa kukaa katika kambi ya wakimbizi chini ya kiwango cha kujikimu, anakaa kwenye nafasi finyu na kwa kutengwa – ni vigumu kuji-funza au kufahamiana na watu
- Mwisho wa mipaka ya elimu kupitia kizuizi cha uhuru wa kutoka sehemu moja kwenda sehemu nyingine (freedom of movement) – Kukomeshwa kwa mahitaji ya makazi na u-wajibishwaji wa kukaa katika sehemu moja

Kampeni *Cheti changu kwa ajili ya Merkel*

Picha 5: Nembo ya kampeni *Cheti changu kwa ajili ya Merkel (Mein Zeugnis für Merkel)*, mwaka 2014. © *Jugendliche ohne Grenzen*

Kama sehemu ya kampeni ya *Bildung(s)Los-Kampagne*, mwaka 2014 tunafanya kampeni ya *Mein Zeugnis für Merkel*. Licha ya vijana wengi kuhitimu vizuri masomo yao ya shule, vijana wengi wanafukuzwa nchini. Kupitia kampeni tunapenda kufikia lengo la kwamba vijana wanapata haki ya makazi ya kudumu. Tunakusanya vyeti vya shule 130 kutoka nchi nzima, kutoka kwa vijana ambao hawana uhakika wa hadhi ya makazi yao na tunavituma vyeti hivi vikiambatana na barua kwenda kwa Kansela wa nchi ya Ujerumani ajulikanaye kama Angela Merkel: »Hiki ndicho cheti changu, tafadhali ninaomba unijibu na unitumie kibali cha makazi«.

Kampeni dhidi ya kufukuzwa kwa wanafunzi* - Aktion gegen die Abschiebung von Schüler*innen

Kwa mfano shirika la *Roma Center*: Shirika lisilo la serikali lililoundwa mwaka 2006 mjini Göttingen, kwa ajili ya kufanikisha upatikanaji wa vibali vya makazi vya warumi*, kushirika wao katika jamii na haki ya upatikanaji wa elimu kwa watoto wote.

•

Picha 1: Maandamano dhidi ya familia za Kirumi* kufukuzwa nchini, yaliyofanyika mjini Göttingen, mwaka 2015. © alle bleiben!

•

Picha 2: Mshikamano kwawote (Solidarity4all) – Dhidi ya ya makambi ya makambi kutengwa na makambi ya kufukuzwa nchini. Kambi ya upinzani mjini Bamberg, mwaka 2016. © alle bleiben!

•

Picha 3: Siku ya watoto duniani huko mjini Dürkheim, mwaka 2017. © alle bleiben!

Kupinga ubaguzi, elimu ya kisiasa, kuwezeshaji na kutoa msaada wa moja kwa moja ni jukumu letu. Kwa ajili ya elimu ya kisiasa inayofanya kazi dhidi ya ubaguzi tunatengeneza filamu wenyewe, tunafanya sanaa za maonyesho (theater), na tunachapisha makala (maandiko) zenye mada mbali mbali. Tumeunganishwa na *mtandao wa kupinga ubaguzi wa kirumi* (Roma Antidiscrimination Network - RAN) na mitandao ya kidigitali na kijamii. Kama *kituo cha kirumi* (Roma Center), tunafanya kazi pamoja na mashirika mengine

Kama Kituo cha Roma tunafanya kazi pamoja na mashirika na makampuni mengine kuanzia ngazi ya mkoa, kitaifa na kimataifa.

Mnamo mwaka 2009 tulizindua kampeni iitwayo *alle bleiben!*. Kupitia hili, tumejitolea kushughulikia haki isiyo na kizuizi cha makazi iliyorekebisha kwa ajili ya Warumi* na tunataka kuujulisha umma kwa njia ya vitendo na matamasha katika nchi nzima. Tunataka kuhamasisha watu wengi iwezekanavyo, kwa sababu tunahitaji umoja tu ili kuweza kufikia malengo yetu. Tunapaswa kuwa na harakati hai (inayotambulika) katika nchi nzima ya Ujerumani! shirikini!

Kampeni ya *Zukunft für Alle* (kesho kwa wote) – Shule bila kuhamishwa kwa kituo cha kirumi na mpango wa *alle bleiben!* (wote wanabaki) inadai utekelezwaji wa haki ya elimu kwa ajili ya watoto na vijana wote waishio nchini Ujerumani. Ili kufanya hivi, tunaendelea dhana ili kuzifanya shule kuwa sehemu ya mshikamano ambapo vijana wanaweza kujifunza bila woga (hofu). Wanafunzi* wanapaswa kuwezesha kuwaunga mkono wanafunzi wenzao wanaotishiwa kuhamishwa, ni lazima umma uanzishwe na kuhamishwa mashuleni kunapaswa kufutwa kwa sababu: Watoto wote wana haki ya kupata elimu! → **Gleiche Rechte für alle?!**

Haki ya uhuru wa kuchagua kazi – Recht auf freie

Berufswahl

Kwa mfono mwalimu Fereshta Ludin: anakumbana na umbaguzi kutokana na asili yake (origin), dini na jinsia. Alipokataliwa kupewa ajila katika shule ya serikali, anakwenda mahakamani.

Picha 1: Fereshta Ludin mjini Berlin, 2015. © Daniel Gerlach

Picha 2 na 3: © Soufeina Hamed

Baada ya kuhitimu masomo yake wa ualimu na mazoezi ya kufundisha, mwalimu Fereshta Ludin alipata ujumbe kutoka wizara ya elimu ya mkoa wa baden-württemberg: Licha ya kufauli vizuri katika mafunzo yake, haruhusiwi kufanya kazi katika shule ya serikali kwa sababu hana haiba ya ualimu kutokana na jinsi alivyo. Chanzo cha tatizo ni kiremba chake alichokuwa anafunga kichwani (mtandio wa kufunika kichwa kwa mabinti au wanawake wa kiislamu): Atakapo kivua kiremba hicho kichwani, anaruhusiwa kufundisha, asipokivua haru-

husiwi kufundisha. Na wakati alama za kikristo zinaruhusiwa na masista wa kikatoliki wana-
ruhusiwa kufanya kazi mashule.

Kabla na hata wakati wa mafunzo yake alikuwa akiulizwa mara kwa mara kuhusu kiremba chake. Anaelezea sababu zinazomfanya avae kiremba na asingejisikia mkamilifu kama ange-
kivua kiremba chake. Lakini kukivua kiremba chake ni kitu ambacho hakiwezekani. Kwa
wengine, maelezo haya yanatosha. Wahachojali ni ujuzi wao na taaluma nzuri ya ufundishaji.
Wengine wanasema kuwa anaweka mipaka, haonekani kama mfano wa kuigwa na kwamba
kuvaa kiremba ni alama ya kisiasa ambayo haipaswi kuonyeshwa wala kuvaliwa shuleni.

Fereshta Ludin hatulii kwa kutoruhusiwa kufanya kazi katika taaluma yake. Anapinga kitendo
cha watu wengine kuona wan haki ya kuamua kuwa kiremba kina maana gani kwao na wanaf-
ikiri kwamba wanaweza kumhukumu kwa sababu hiyo. Mwaka 2000 alifungua mashitaka
mahakamani na alishindwa kesi. Anakata rufaa na kufuata taratibu zote katika mahakama kuu
mpaka anafanikiwa kushinda kesi yake na kupata haki yake mwaka 2003 katika mahakama
kuu (Bundesverfassungsgericht): Uamuzi, sababu za uamuzi uliofanywa wa kutompatia ajira
katika shule ya serikali hazimo katika sheria. Hata hivyo, mahakama kuu haisemi kwamba
walimu* wavae viremba, lakini inasema kama kuna sheria inayokataza kuvaa viremba. →

Fereshta Ludin

Kufuatia uamuzi huo, mikoa mingine inatunga sheria juu ya viremba. Mahali ambapo
waislamu* hawaruhusiwi kufanya kazi, wanalalamika na kudai haki zao za msingi ya uhuru
wa kuchagua kazi na uhuru wa kuishi katika misingi ya dini. Mnamo mwaka 2015, mahaka-
ma kuu ikijumuisha mikoa yote itatoa: Kukataza viremba kwa ujumla kwa walumu wa kike*
katika shule za serikali hakuruhusi. Mwisho, Jamuhuri ni taifa ya kudinia (na siyo ya
kidunia): Uhuru wa dini unazingatiwa na kulindwa kupitia sheria ya msingi. Kupitia katiba
mahakama kuu inasema:

»Kutokuonyesha upendeleo wa dini yoyote kunako tolewa na serikali hakupaswi kueleweka
kama sababu za kulitenga kanisa na serikali bali ni kama mtazamo wazi na wa juu ambao
unakuza uhuru wa imani ya wote wanaokili. Hii sheria pia inatumika katika eneo la shule za
serikali. Kuonekana kwa kidini au kihitikadi kwa kila mwalimu binafsi haukubaliki kwa ura-
hisi na hali ya itikadi au kidini na serikali isiyotaka kuegemea upande wa dini yoyote.«